

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre..... 16 kor.
 Negyedévre..... 4 «
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre..... 20 kor.
 Negyedévre..... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre..... 24 kor.
 Negyedévre..... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczá-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadadja
 vagy megőrségre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Az ideiglenes kibontakozás nehézségei.

A politikai válságnak még a király által most tervezett ideiglenes megoldása is sok nehézséggel jár, annyira elromlottak a hosszas válság alatt a politikai viszonyok.

Egy részt a dolog természetében is rejlik a komplikáció. Ugyanis ügyvivő kormány a magyar alkotmány szempontjából csak a válság tartama alatt lehetséges. Azontul már nem parlamentáris és az alkotmányba ütközik az. Ennek a nehézségnek az a törvényszerű megoldása: nevezze ki a király újból a kormányt. Ezt ugylátszik meg is ígérte a király Wekerlének.

A kormány egyik tagja gróf Andrássy Gyula azonban még így sem akar megmaradni. Ez esetben helyébe mást fog kinevezni a király.

Hogy ilyen formán mégis gyorsan meg fog odatni a válság arra kedvező kilátást nyújt az a körülmény, hogy a király ő felsége ischli utazásának idejét most már véglegesen kitűzték még pedig i. hó 10-re.

A válságról szóló újabb értesüléseink a következők:

Tárgyalások a feltételekről.

Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap csaknem másfél óra hosszat magánkihallgatáson volt a királlyal. A hosszú audiencia után kiadott féhivatalos jelentés csak annyit mond, hogy a miniszterelnök átvette a királynak azt a parancsát, hogy az eddigi kormány vezesse tovább az ügyeket. Az alatt a nyolcvanöt perc alatt, amely idő alatt a miniszterelnök a királlyal volt, azonban természetesen nemcsak ennek a királyi parancsnak átvétele történt meg. Igen kitűnően informált forrásból értesülünk, hogy tényleg nemcsak erről volt szó, hogy a király egyszerűen megbizsa a mostani kormányt, hogy maradjon tovább is meg ügyvezetői minőségben.

Amikor a király kifejezte ezt az óhajtát, Wekerle dr. miniszterelnök előterjesztette ismét a kormánynak az a többször megismélt kérelmét, hogy *mentse föl az ügyvezetéstől, amelyet inparlamentárisnak és az alkotmányossággal ellenkezőnek tart.* Ez a körülmény okozta Wekerle audienciájának elhúzódását, mert a miniszterelnöknek eme előterjesztése alapján hosszú tanácskozás indult meg a fölött, hogy *milyen feltételek mellett maradhat meg a mostani kormány az ügyek élén,* mert úgy Wekerle mint az egész kormány csak bizonyos feltételek teljesítése mellett hajlandó megmaradni. A király tehát azt az utasítást adte Wekerle,

Sándornak, hogy *lépjen érintkezésbe a pártok vezérferfiaival,* állapítsa meg a feltételeket, amelyek mellett az eddigi helyzetet fönntartathatják. A megbeszéléseken ebben a stádiumban igen beható megfontolás tárgya volt ismét az *első kibontakozási terv,* amelyet Wekerle Kossuth és Andrássy közösen állapítottak meg és amelyet a miniszterelnök már két hónappal ezelőtt a király elé terjesztett és amelyet akkor a király visszautasított.

Most azonban a király *bizonyos változások mellett hajlandónak nyilatkozott* ezen az alapon megkísérelni a válság megoldását.

A miniszterelnök tehát visszatért Budapestre és ma már megkezdte ebben az irányban a tárgyalásait. Ezek a megbeszélések képezik a mai napnak legfontosabb eseményét. Wekerle ugyanis minisztertársaival csak az ügyek további vezetésére vonatkozólag tárgyalt a helyzet súlypontja a *függetlenségi párttal* folyó tárgyalásokban van.

A tanácskozások bevezetése az a találkozás volt, amely délelőtt kilenc óra után történt Wekerle Sándor miniszterelnök és Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter között a képviselőházban. Wekerle Sándor Kossuth Ferencel, mint a függetlenségi párt elnökével, közölte a király óhajtását és megismertette vele a felség álláspontját is.

Körülbelül félórai tanácskozás után Kossuth

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Mos Neagu.

— Románból. —

Ma már a negyedik nap is eltelt! Hétfőn érkezett meg Bukarestbe és ma már csütörtök van! Vagy talán öt napja is már? Olyan nagyon bizonyosan már nem is tudja az öreg Mos Neagu.

Lehet, hogy vasárnap érkezett. A gondolatai már nem egészen tiszták, nem olyan élesen elhatároltak, mint annakelötte... Hija, perszel Az öregség! A gonosz öregség!

Senki sem tudta, milyen idős tulajdonképpen, talán ő maga sem. Néhányan a falujában nyolcvanasnak tartották, mások azt viatták, hogy a kilencvenen is túlhaladt már. Csak annyira emlékezett, hogy a mikor a mostani primár született, ő már akkor is öreg ember volt. És ma már ennek a gyermekei is mind felnöttek. Bizony, az öregség, a szerencsétlen öregség! Meg a betegségek! Ő különben mindig beteg volt, mindig. A mióta csak emlékezi tud. És mégis ily nagy kort ért el. Coda. Mindenki azt mondta a faluban, hogy coda.

Előbb még csak volt valahogy. Akármilyen beteges és öreg volt is, mégis csak kapott valamiféle dolgot a bojárknál. De egy idő óta ezt is, mintha elválták volna. Napokon át nem birt megmozdulni fekhelyéről s várnia kellett, türelmesen, a míg a könyörületes szomszédok egy kis kenyeret, mit, hoztak neki. Néha ciorbát is kapott vagy polentát. De más-kor meg el is felejtkeztek róla egészen. A köszvény meg a láz, kettős szövetségük minden erejével fogva tartották.

Ekkor az az eszméje támadt, hogy a primártól annyi pénzt kér, hogy Bukarestbe juthasson, a kórházba. Ott legalább ingyen gondozásban részesül s azonkívül enni is kap rendszeren. Mos Neagu már volt egyszer a kórházban Bukarestben, ugy husz, harminc év előtt. Akkor a lábát törte valamelyik bojár szolgálatában s annak a költségén került a fővárosba, hogy a csontszilánkot eltávolítsák. Neki nagyon tetszett az itteni ellátás, dacára annak, hogy többi társai egyre szidták az ételeket. De talán azért volt ő kivétel, mert otthoni eledele még egyszerűbb, még izetlenebb volt.

A primár jólelkű ember volt, gyűjtést indított a számára. Ő, a pópa, meg a tanító összerakták a szükséges utiköltséget, a jegyző

pedig egy inget ajándékozott neki. És a következő napon megindulhatott a főváros felé.

De ott nagy csalódás érte. Hogy megváltozott ez a város! Mindjárt az első utcában eltévedt. Egy rendőr mutatta meg neki az utat a kórház felé.

Kifáradva a hosszú uttól érkezett meg végre a kórházhoz.

— Mit keres itt? — kérdezte tőle mérgesen a portás.

— Beteg vagyok és felvételemet kérem...

— Nincs hely. Előre!

Aggodalomteljesen nézett az aransujtásos portás arcára. De ez már karonragadta őt és kilöditotta a kapun. Gépiesen tett néhány lépést s aztán leült a vasrács előtti köre. Ott, ahol e pillanatban is ült

Nem értette meg. Nincs hely, azt mondta az az ember? Ebben a nagy, fehér, száz ablaku házban igazán nem akadna egy zug sem az öreg Mos Neagu számára? Hát hogy is volt csak mikor utolára ott lakott? Akkor azonnal bebocsátották. Talán azért, mert a bojárnak egy kártyáját viete magával, a melyre ez seb-tében néhány szót írt.

Igen, de ez a bojár régen a földben

Figyelmes,
 finom női
 kiszolgálás

Hideg konyha

PAIZS BÉLA
 A VILÁG KÖZEPÉHEZ
 BETHLEN-UTCA vendéglője és
 kert-helyisége

Kőbányai sor. — Tisztán kezelt borok. — Csaladok részére külön lugasok.

Minden este
 cigány
 zene.

Kitűnő tekepálya.

Ferenc fölkereste *Justh* Gyulát a képviselőház elnöki termében, ahol egy negyed óra múlva, éppen tíz órakor, megjelent *Wekerle* Sándor miniszterelnök *Günther* Antal igazságügyminiszter társaságában, míg gróf *Apponyi* Albert kultuszminiszter néhány perccel később érkezett oda. A képviselőház elnökénél fél tizenegy óráig tartott a tanácskozás, amelyben megállapodtak abban, hogy közvetlenül a képviselőház ülése után *minisztertanácsot* tartanak és annak eredményét nyomban a függetlenség párt értekezlete elé viszik.

Ezt a határozatot követték is. A képviselőház ülése tizenegy órakor véget ért, s a miniszterek nyomban összegyűltek a miniszterelnök tanácstermében, míg a függetlenségi párt tagjai között kiadták a jelszót, hogy maradjanak a Házban, mert a minisztertanács után pártértekezlet lesz.

A minisztertanács egy óra hosszat tartott. Tizenkét órakor kiadták azt a jelentést, hogy a kormány a minisztertanácson abban állapodott meg, hogy a király kivánságára hajlandó őszig megmaradni az ügyek élén, ha ehhez a többségi pártok hozzájárulnak.

Erre a többségi pártok, nevezetesen a függetlenségi párt, az alkotmány párt és a néppárt külön-külön fél egy órakor a képviselőházban értekezletet tartottak, melyen tudomásul vették a minisztertanács határozatát és ahhoz hozzájárultak.

Ilyen formán a kormány őszig megmarad. *Wekerle* Sándor miniszterelnök pedig holnap Bécsbe utazik, hogy a királynak jelentést tegyen arról, hogy a többségi pártok határozata alapján a kormány vállalja az ügyek további vezetését.

Nehézségek.

A miniszterelnök ma délelőtt a következő félhivatalos tudósítást adatta ki:

Wekerle Sándor miniszterelnök a legkö-

nyuszik s birtokai idegen kezekre kerültek. Mihez kezdjen most?

Az utipénzből maradt még néhány banija, azon ebédet vásárolt magának. De mi lesz később? Holnap, holnapután?

Másnap ismét idjött és újra könyörgött. Ismét hiába. Harmadik nap megismételte ezt. És ma a negyedik vagy ötödik napja már.

Már régen éhenhalt volna, ha a járókelők meg nem könyörülnek rajta. Ők jobblelkűek voltak, mint a portás s illedelmesen leemelt kalapjába beledobtak néhány banit.

És ma azt mondta neki az aranysojtásos, hogy ha még egyszer itt ténferog, a földig vereti . . .

Már sötétedett, mikor az öreg Mos Neagu felkelt helyéről, a kőköckáról és utját menedékhelye, a külvárosban lévő lakatlan kuckó felé vette. Öreg lábai reszkettek alatta, hiszen napok óta nem evett meleg ételt. A nagy boulevard és a Calea Mosilor sarkán keresztül akart menni a téren, de szerencsétlenségére éppen akkor ment el ott mind a két villamos kocsis és a lovasút is. Az öreget megijesztette az éles sipolás és alarmjelzések, öreg lábai felmondták a szolgálatot és állva

zelebbi időben Bécsbe utazik, hogy ő felségének jelentést tegyen a kabinetnek az ügyek továbbvitelére vonatkozó királyi kivánságot illető állásfoglalásáról. A legfelsőbb kivánság teljesíthetése elé e pillanatban bizonyos *alaki és tárgyi nehézségek* gördülnek, a melyeket még el kell háritani. Ha ez sikerül és megvolna a Felség kivánságának teljesíthetése, akkor *Wekerle* Sándor miniszterelnök erre vonatkozó kihallgatásán kívül más kihallgatás nem lesz a királynál; ennek következtében új meghívások kérdése a mostani állásban éppenséggel nem időszerű. A miniszterelnök legközelebbi kihallgatása alkalmasint szerdán lesz.

Az itt említett alaki és tárgyi nehézségekről, melyekre a miniszterelnök céloz a következő felvilágosítást kapjuk:

— A nehézségek kétfélel vannak: Budapesten és Bécsben. A minisztertanács ugyanis elhatározta, hogy a kabinet ügyvivői minőségben nem marad meg. A kormány álláspontja az volt, hogy csak újlagos kinevezés és megállapított program alapján maradhatna meg.

Ezzel szemben a király azt akarja, hogy a kormány egyszerűen, úgy, ahogy van, maradjon őszig, vagyis a parlament megnyitáig hivatalban.

Tehát vagy a minisztertanácsnak kellene megmásmintania a maga álláspontját és program nélkül megmaradni ügyvivőnek, vagy a királynak kellene belemenni abba, hogy a kormányt újból kinevezze és megengedje, hogy a kinevezést a miniszterelnöknek programmszerű nyilatkozata kísérelje.

Ezek a tárgyi nehézségek.

Másrészt gróf *Andrássy* Gyula a történetek után semmiféle formában nem akar a kabinetben maradni és az ő tárcájának betöltése felidézheti újból az egész válságot.

Ez az alaki nehézség.

A miniszterelnök ma és holnap Budapesten akarja a nehézségeket elháritani és erre vonatkozólag már ma kora reggel megkezdte az akciót.

A király utazása.

Bécsből jelentik nekünk: Végleges megállapodás szerint a király július 10-én utazik el Ischlbe.

maradt a sinpár közepében, éppen a keresztelésnél.

A villamosvezető teljes erejéből fékezett, — de már késő volt! Egy taszítás, egy kiáltás és az öreg Mos Neagu a vaskerekek alatt feküdt.

Mikor kihúzták a kocsit alól, bal lába teljesen össze volt zuzva. Ugyanaz a lába, a mely miatt egyszer már a kórházban volt. Nagy embercsoport verődött össze körülötte: két gárdista felemelte és a szemközti levő patikába vitte. Ott lefektették egy lócára. A patikus telefonált a mentőkért és öt perc múlva megjelent a mentőkocsi, felhúzott fehér zászlójával.

Megkönnyebbült sóhaj morajlott végig a közönségen, amelyet nem lehetett onnan kiszorítani s szinte tiszteletteljesen vonultak félre, hogy helyet adjanak a fiatal orvosnak, aki az öreget az első segélyben fogja részcsinálni. Azután vigyázva felemelték és a kocsiba tették.

Mikor pedig néhány perc múlva a mentőkocsi a nagy kórház előtt megállott, buzgó szolgálatkészséggel szakította fel a kapuak mindkét szárnyát az aranysojtásos portás.

Az öreg Mos Neagu, ezen az utján több szerencsével járt . . .

A függetlenségi párt értekezlete.

A függetlenségi párt értekezletén Kossuth Ferenc elnököt aki tudatta a minisztertanács határozatát a párttal. Kossuth kijelentette, hogy az ügyvivőség törvény ellenes. Kéri a pártot mondja el véleményét erre vonatkozólag. *Holló* Lajos kifogásolja, hogy a király nem vette figyelembe a többséget. Javasolja, hogy a párt ragaszkodjék az 1911-ben felállítandó bankhoz.

Apponyi Albert gróf szintén törvényellenesnek tartja a további ügyvivőséget.

Justh Gyula javasolja, hogy mondja ki a kabinet kényszerhelyzetben lévén és emiatt fogadja el az újabb megbízást.

Battyhányi Tivadar indítványozza miszerint a jelenlegi kormány fogadja el a megbízást őszig, de akkor mondjon le.

Kossuth Ferenc hozzájárul a javaslatához.

Ezután szóba kerül a Ház elnapolásának az ügye és egy esetleges királyi kézirat, mely feloszlatta a Házat.

Kossuth Ferenc a fentiekre vonatkozólag kijelenti, hogy elnapolás esetén husz képviselő még mindig összehívhatja a Házat és akkor a váratlanul érkező kéziratot tárgyalhatják.

Justh Gyula az újabb munkával nem reméli a koalíció feltámasztását.

Kossuth Ferenc is kijelenti, hogy a koalícióval nagyon nehéz kormányozni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 5.

A mai ülésen *Justh* Gyula elnökölt.

Elnök bejelenti, hogy husznál több képviselő a házszabályok 255. §-a alapján a Ház összehívását kérte.

Fegyző felolvassa a képviselők kérvényét. *Farkasházi* Zsigmond (közbeakiált:) Disznóság! Rém uralmat csinálnak Horvátországban!

Elnök: Tekintettel arra, hogy a Ház csak rendkívüli esetben ült össze, mindazon elnöki előterjesztésnek, melyek fölött vita keletkezhetnék elmarad. Részvéttel emlékezik meg három képviselő Botlik János, Pogány Lajos, Solymosi Endre haláláról. Kossuth Ferenc a terembe lép, a függetlenségi képviselők nagy része tapsal és éjjennel, a balpártiak Hoch! Hock! kiáltásokkal fogadják.

Supilo Ferenc horvátul beszél.

Felkiáltások: Magyarul!

Elnök figyelemteti, hogy csak érdemben nyilatkozhatik.

Supilo Ferenc: Helyes. (Egy csomó papírost letesz a kezéből és magyarul folytatja.) Huszonnégy óráig belül kéri a mentelmi ügyet elintéztetni.

Héderváry Lehel a huszonnégy órai terminust rövidnek találja. Nyolc napot kér a mentelmi bizottság nevében.

Lorkovics Iván horvát: Visoki Satose.

Felkiáltások: Magyarul!

Lorkovics Iván (dühösen kiabál, a horvátok tapsolnak.)

Elnök: Ha így folytatja a képviselő ur, megvonom a szót.

Felkiáltások: Helyes! Helyes!

Lorkovics Iván betejezi a beszédjét.

Polit Mihály: Egypár szót kér. (Nagy zaj.) A nyolc napos záros határidőt hosszúnak találja. Fejtegetésbe bocsájtjuk.

Gyászkalapokat

gyorsan és olcsó árért lehet kapni, ugyszintén állandó nagy választék van bécsi és párisi modellekben legdivatosabb neglüzse kalapokban, ernyőkben, harisnyák és keztyükben. Ugyanott kalapdiszítések és alakítások, valamint ernyők huzása és javítását elvállalja.

Ujhelyi Róza

női kalapüzletében Nagyvárad Rákóczi-ut. Telefon 130.

Elnök: Mindenben nem nyilatkozhat.

Elnök szavazást rendel el, mert két indítvány van. Supilóé és Héderváryé és mivel a többség t nem lehet megállapítani, szakaszonként kéri megolvasni a képviselőket.

Supilo indítványa mellett felállnak a horvátok, nemzetiségiek, néppárt, alkotmánypárt, balpárt és néhány függetlenségi képviselő.

Ezután a Héderváry indítványával egyetértő képviselők megolvasása következik szakaszonként.

A Supiló pártiak ökölrel döngetik a padokat és nagy lármát csapnak, mert őket nem szakaszonként olvasták meg.

Felkiáltások: Nem eljárás! Még sem járja.

Elnök jelenti, hogy 104 képviselő elfogadta, 122 pedig leszavazta Supiló indítványát. A szemrehányást, mely a közép részéről érte őt, visszautasítja, mondván, hogy a gyorsírói jegyzetek is mutatják, hogy a szavazás elrendelésénél helyesen járt el. (Taps a függetlenségi oldalon)

Berekeszti az ülést.

(A horvátok tapsolva hagyják el a termet.)

A képviselőház ülése *Malatinszky* György elnökielte alatt a *mentelmi bizottság* ülést tartott, amelyen Mazura horvát képviselő előadása nyomán egyhangulag kimondta, hogy Novoszel Mátvás mentelmi joga megsértetett és olyan javaslatot terjeszt a képviselőház elé, hogy ennek alapján az elnök utasítsa a szükséges lépések megtételére.

Pálosok temetője az Uri-utcán.

Villamos sínárok, telefon kábelek, hatalmas ragyogó palotákkal megrakott föld alatt eltemetve, talán soha felszínre nem kerülő történelmi fekszik Nagyváradnak. Olykor-olykor hoz napvilágra a csákány és ásó egy-egy kicsike világot a felszínre. Ilyen kis világot bontott most is meg a csákány az Uri-utcán.

Uri-utcán hetek óta tart a csatornázás.

Három-négy méter mélységbe hatolnak le a munkások és felszínre hozzák 1200, 1500, 1600 és 1700 éves földjét, melyet azóta csak vastagított a város, de sohasem zavart meg. A tegnapi nap folyamán a csatornák lerakásával a fehérpapok templomáig jutottak el. A tanárok lakásával szemben mintegy három méter mélységben előbb az utca alsó fele részén fél méter vastag kőfalra találtak a munkások. Ettől a kőfaltól körülbelül 20 méter távolságra egy másik kőfalat találtak. A két fal az utcát keresztbe szeli. A csákány mindössze annyi helyen bontotta meg a falat, amennyire a csatornákat le lehet rakni. A falak termésköböl épültek és valószínűleg régi sirkertnek, esetleg a régi pálosrendi szerzet házának képezték a kerítését.

A két fal között az egyik föld ásó munkás egy Nagy Lajos idejéből való ezüst pénzt talált. A fal közelében a premontrei rendház felé pedig igen sok emberi csontot találtak. Bámulatos a munkások egykedvősége és ördögi humora, amit e régi sírok megbontásánál tanúsítanak. Mintha nem is emberi csontokról, halottak maradványairól volna szó, hanem egyszerű fagyókérről, mely utját állja az ásonak,

oly gépies nemtörődomséggel töri el, a kiszabott vonalba benyúló emberi lábszárcsontot.

Az a hely, még meg nem állapított időben a pálosok temetője volt. Tudvalevő dolog hogy a pálosrend egészen II-ik József-ig élt Magyarországon és Nagyváradon a jelenlegi premontrei rendház is az övéké volt. A szerzetesrend még a tatárjárás után került Nagyváradra, ahonnan a törökök pusztításakor távoztak és Rákóczi idejében tértek vissza. A török pusztítása a rendházat sem kímélte meg. A visszatérő pálosok részére Csáky Miklós gróf püspök új házat építtetett. Az ujonnan visszatért szerzetesek építették a jelenlegi premontrei templomot is.

Abban az időben Olaszi mint község szerepelt és a jelenlegi beosztása egyáltalán nem volt meg és így Uri-utca sem volt. A jelenlegi Uri-utca egyik részén épült rendház s magán az utcán, mely akkor valószínűleg szabad terület volt, volt a rend temetője. Ezt a temetőt bolygatták most meg a munkások. A kiásott föld oldalában mindenütt ott látszanak a megölt szerzetesek összetört csontmaradványai, melyeknek egy részét a munkások kigórták.

Jó volna talán ezeket a csontmaradványokat, melyekről biztosan tudjuk, hogy nem voltak pogány emberek csontjai, egy közös koporsóban elhelyezve visszaadni az anyaföldnek. Ki tudja kinek a csontjai azok. Ki tudja, milyen jó szolgálatot tett az az elhunyt. Akkor persze talán az egész város és Olaszi ott volt a temetésén, talán magasztalták és még meg is könnyezték.

Most? Most durva, vigyorgó ember csapkodja ásóval szét az akkor nagy gonddal lefektetett testet és zavarja meg a holtak százados nyugalomát.

Fellázadt munkások.

Még nem csendült meg a kasza a vetésben, még nem hangzott fel az aratók dala és az aratás miatt máris embervér folyt, mely két községet hozott lázas izgalomba. A véres esetenek most is a munkások túlkövetelése volt az oka, a mely miatt a lázadó munkások végelegesen elestek az idej aratási munkálatoktól. A nagykágyai határban pedig folyini fog az aratás tovább az odaváló erőszakos munkások teljes kizárásával.

Az esetről tudósításunk a következő:

A nagykágyai határban fekvő *Pongrácz*-féle birtokon a nagykágyai munkások az aratás tartamára oly magas bérösszegeket követeltek, hogy a birtok tulajdonosa özv. gróf *Pongrácz* Vilmosné kénytelen volt idegen munkásokat szerződtetni. A birtok n vasárnap reggel megjelentek az idegen munkások, egytől-egyik szilágymegyei románok és lényegesen olcsóbb áráért felvállalták az aratást.

A nagykágyai és kőlyi munkások az idegen aratók megérkezésére izgatni kezdtek és elhatározták, hogy minden áron meg fogják akadályozni az aratást. Hogy pedig eme szándéku-

kat tudomására hozzák a birtokosnak valóságos utonálló szerepet vállaltak magukra. Ugyanis mikor *Tarnay* János gazdatiszt kocsin a nagykágyai uton hajtatott el *Balogh* György kőlyi munkás a lovak elé állott és fenyegetőzve a következőket mondta.

— Az ur pedig a munkásait kergesse ki a tanyájáról, mert különben felkoncoljuk őket magával együtt.

Tarnay tovább hajtott s nem vette figyelembe *Balogh* fenyegetését. *Balogh* György ezután a kedvező alkalmat várta, hogy a román munkásokba beleköthessen. A kedvező alkalom nem is késett. Vasárnap délután a román munkások a nagykágyai korcsmában idogáltak, amikor közülük vegyült *Balogh* György is többed magával.

Balogh előbb szóval kezdte sértegetni a románokat, akik azonban egyáltalán nem vették azt figyelembe. A szóbeli sértegetés után *Balogh* egy idegen munkást megütött, amit az visszavágott. *Balogh* csak erre várt, azonnal jelt adott a korcsmából, a románokon kívül minden munkás kifutott s fellármázta a községet.

Néhány perc múlva vasvillákkal, dorongokkal, késekkel baltákkal felfegyverkezve nagy néptömeg támadta meg a korcsmát. A román munkások megkísérelték az ellenállást, azonban ez csak jobban dühösítette a nagykágyaiakat, akik valóságos fenevadak gyanánt rohantak a fegyvertelen munkásokra. Egy egész község támadott 40 munkásra.

Amikor a nagykágyaiak befejezték munkájukat, 10 román munkás vére festette pirosra a korcsma padlóját. A román munkások mindenike borzalmasan meg van csonkítva. Egyiknek a füle, másoknak az orra hiányzik. A legtöbb pedig igen súlyos ütéseket vagy készurást kapott.

Az előjáróság az esetről értesítette a székellyhidi főszolgabíró, aki azonnal csendőroket küldött a helyszínére. A csendőrök azóta állandóan Nagykágyán tartózkodnak, mert minden pillanatban attól lehet tartani, hogy a fellázadt nagykágyaiak még a gazdaságot is meg fogják támadni.

A jelen esetről kifolyólag most úgy a székellyhidi főszolgabíró mint a nagykágyai előjáróság kérvényt adtak be egy csendőr-különítmény felállítására végett. A csendőr-különítmény felállítására különben már égetően szükséges Nagykágyán, mert ott a közbiztonsági állapotok oly gyengék, hogy a szolidabb emberek élete egyáltalán nincs biztonságban és ott a véres verekedések napirenden vannak.

UJDONSÁGOK.

* **A pénzügyi bizottság ülése** Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága holnap, szerdán, július hó 7-én délután 4 órakor a városházán ülést tart.

* **A villamosvilágítás kiterjesztése.** A nagyvárad városi villamosmü a villamos

Fürdői közönség figyelmébe!

Utazókosarak, bőröndök, kalapkoferok, fürdői ajándéktárgyak, üveg- és porcellántárgyak, esernyő- és sétatokok, harisnyák, öv-k, női kiegészítők, nyakkendők, pénz-, szivar és dohánytárcák, tajtékpipák, gyermekjátékok állandóan alkalmi vételárért szerzethetők be.

FRISS ÉS TSA

KORONA ÉS FILLÉR BAZÁR

Nagyvárad Rákóczi-ut

Telefon 130.

vezetékét ki akarja vezetni a nagyvárad i. sz. káptalan ősi-i majorjába, hogy ott a villamos áramot gazdasági üzemre és világításra értékesítsék. Egyben kiakarja építeni a vezetékét az Ősi mellett levő sertés hizlaló telepre. A miniszter a kibővítés ügyében elrendelte a helyszíni szemlét.

*** Javitják az új szinkört.** A nyári szinkör javítási munkálatait most eszközöli a város. Még egy éve sincs, hogy kapkodva megcsinálták a szinkört, mely nem csak az által van e'hibázva, hogy kicsi s nem alkalmas nagyobb látványosságok előadására, ami pedig első sorban lenne a rendeltetése, s nagyobb tömegek befogadására, ami a prosperálást biztosítaná, hanem teljesen el van hibázva azért is, mivel a nézőtér jókora részéről éppenséggel nem lehet látni. Ez a szinkör különben erősen jellemző arra nézve, hogy miként jár el Nagyvárad városa minden középületével és közintézményével. S hogy a közönség miként vélekedik erről az újabb technikai baklövésről, eléggé illusztrálja az, hogy egyik nagyvárad kereskedő, csupa maliciából kijelentette, miszerint ajánlatot nyújt be Nagyvárad városához, hogy nyers bőr szárítás céljaira adja ki bérbé a szinkört, mert erre a célra teljesen alkalmas. Mindenestre felelősség terheli azon miniszteri szakkezegeket, akik felülvizsgálták a terveket s a jóváhagyást ajánlották. Különben a miniszter a szinkörépítési költsön törlesztésére, az ez évi 6000 korona államsegélyt kiutalta.

*** Nincs pénz locsolásra.** Még csak ezután jönnek az igazi meleg napok, amikor a locsolásra szükség lesz s már elfogyott a locsolásra szánt pénz a városnál. *Köszeghy József* a főmérnök előterjesztést tett a tanácshoz, amelyben rámutat, hogy a kövezetvám költségvetésébe utcai locsolásra felvett összegből már nincs semmi, mert kiadták. Ugyanis a télen a hótakaritást ezen összeg terhére számolták el. A locsolásra pedig havonként 1000—1200 korona szükséges, tehát még ez évben locsolásra 3000—4000 korona póthitelről kell gondoskodni. — Eppen így nincs pénz a kiburkolatlan utcák kavicsolására, mert a kavicsbányában rostálással foglalkozó, valamint az igák mellett alkalmazott napszámosok díjait ezen rovat terhére számolják el. A rostaaljra pedig állandóan szükség van s a katonaság is nagymennyiségben kéri, tehát ezen rovatot is legalább 2000 koronával kellene kiegészíteni. Mindkét dologban sürgős intézkedést kér a főmérnök.

*** Tanító-választás az iskolaszékben.** Nagyvárad városi közönségi iskolaszék a városi bizottsági termében f. hó 7-én szerda d. u. 4 órakor tanító választó gyűlést tart. A gyűlés tárgya: A polgári iskolához a törvényhatósági bizottság 1909. évi 369—5907 kgy. sz. határozatával szervezett, illetőleg a vallás-és közoktatásügyi miniszter ur 40891—1909. sz. leiratával engedélyezett segédtanítói állásnak választás útján való betöltése. A közönségi iskolaszék számára kiadott Utasítás 63. § 4. pontja értelmében a tanító-választás megtartásához a választott iskolaszéki tagok 3/4-ának jelentése szükséges, az iskolaszék elnöke felkéri az iskolaszék tagjait, hogy a választó gyűlésen teljes számban megjelenni szíveskedjenek.

*** Török küldöttség a pápánál.** Rómából jelenti egy táviratunk: A pápa a Ghalib bej vezetésével nála tisztelgő török küldöttséget

fogadta, amely hivatalosan tudatta vele az új szultán trónraléptét. A pápai csapatok tiszteltek. Az audiencia a trónteremben volt. A pápát udvarának személyiségei vették körül. Msgr. Bisleti major domus a küldöttséget bemutatva a pápának, aki az ünnepies audiencia után a küldöttség tagjait magánlakosztályába vezette és velük szívélyesen beszélgetett. A török küldöttség ezután Merry del Val bíboros államtitkárnál tett látogatást. A vatikánban Ghalib, a török követség vezetője beszédet intézett a pápához, amelyben bejelentette, hogy V. Mohamed megbizta a küldöttséget, hogy ő szentségének a szultán trónralépését közöljék. E megbízás annál kellemesebb, mert az ottomán nép egy részének főpásztorát és egyházi fejét illeti. Ghalib basa beszéde végén azt az óhajt fejezte ki, hogy a pápát a Gondviselés hosszú élettel ajándékozza meg. Ezután a pápának a szultán levelét nyújtotta át. A pápa azt válaszolta, hogy nagyra becsüli a szultán jóakarátának és barátságának jelét és arra kérte Ghalib basát, hogy szuverénjének tolmácsolja köszönetét. Nagyon kellemes érzéssel töltötte el, hogy Ghalib basa elismeréssel szólott az ottomán katolikusok hűségéről. A pápa a szultánnak boldogságot kíván. Merry del Val bíboros államtitkár a Grand Hotelben délután viszonzta az ottomán küldöttség látogatását.

*** A miniszterek köszönete.** A vallás és közoktatási és a kereskedelmi miniszterek özv. *Weisz Gáborné* nagyvárad lakosnak, a néhei férjével együtt felerészben a nagyvárad kereskedelmi iskola, felerészben pedig a nagyvárad iparos segédek javára 4000 korona tőkével tett alapítványért köszönetüket nyilvánították.

*** Péter-utca kinyitása.** A Lakatos- és Sztaroveszky-utca között levő Péter-utca kinyitása ügyében már állást foglalt Nagyvárad város tanácsa, midőn az egyenes közlekedést elzáró Guttman Albert házára nem adta ki az építkezési engedélyt. Azóta azonban elaludt az ügy. Guttman Albert 32000 koronát kért a házáért, Nagyvárad városa azonban csak 25200 koronát hajlandó az ócska épületért és a telekért. Guttman Albert most újabb kérvényt adott be, amelyben házáért felajánlja 29000 koronáért, vagy pedig az építési engedély megadását kéri.

*** Új beosztás a rendőrségen.** A nagyvárad rendőrségnél nemrégben új beosztás lépett életbe; a rendőrtisztviselők jórésze az eddigi ügyosztályokból, más ügyosztályokba helyezték át. Ez a csere azt a változást vonja maga után, hogy *Lőrinczy Gyula* tb. alkapitány kiköltözik az olasz dolgozóháznál természetben kapott lakásból s helyére *Kemény Ignác* tb. r. alkapitány költözik, akinek resortjába tartoznak a humanitárius ügyek kezelése, s ő fogja teljesíteni a toloncház felügyeletét.

*** Párbajozó tanítók.** A Biharmegyei Tanítók Egyesületének pár nappal ezelőtt tartott üléséről hozott közleményünkben kimaradt, hogy a veszekedések miatt lemondott *Rátkay József* helyére elnöknek *Nagy Imre* mezőtelegi tanító, ennek helyébe pedig alelnöknek *Horváth István* képzőtanár lett megválasztva. Ezzel kapcsolatban, sajnosan kell regisztrálnunk, hogy a zajos és a tanítók körébe éppen

nem illő incidensekben bővelkedő közgyűlés még jobban megzavarta az egylet tagjai között eddig is gyenge lábbon álló összetartást és kartársi együttérzést. Mint értesülünk, a tanítók között már eddig is öt párbajügy keletkezett. Ez a sajnálatos dolog csak árt a tanúgynek, s nem türethető szó nélkül. Különben úgy tudjuk, hogy *miniszteri rendelet* is tiltja a tanítóknak a párbajt s azt állásuk elvesztésével bünteti. Nagyon csodáljuk, hogy a *kir. tanfelügyelő* elnézi ezt az áldatlan torzsalkodást, amely egyidő óta a tanítók között, különösen az egylet ügyei körül, valósággal dühöng, s nem lép közbe annak elnémitására, vagy nem tesz lépéseket illetékes helyen ezeknek az állapotoknak szanálása érdekében. Vagy nincs tudomása arról, hogy a közgyűlést megelőzőleg milyen faluzások voltak a vármegyében? Mint értesülünk, a nagyvárad közönségi tanítók között mozgalom keletkezett, abból a célból, hogy kéri a kultuszminisztert, miszerint a *debréceeni tanítóegyletbe* léphessenek át tagokul.

*** Postaügynökség Feketetón.** A nagyvárad kir. postaigazgatóság július hó 16. től *Feketetón* biharmegyei községben postaügynökséget léptet életbe.

*** A sarkadi pénzhamisítók.** A sarkadi pénzhamisító banda a tegnapi nap folyamán igen tekintélyes számú csoporttal növekedett. Az ottani csendőrmester *Szabó Ferenc* buzgó nyomozása igen szép eredménnyel járt. A tegnapi nap folyamán a csendőrmester *tizenkét embert tartóztatott le.* A letartóztatott emberek között ott vannak a következő dúsgazdag emberek is. *Tóth Gergely* okányi, *Véber Ferenc* szegedi, *Varga Ferenc* és *Varga Ferencné* ceglédi, *Krucsó János* vésztői, *Szántó Anna* szolnoki, *Kiss Károly*, *Bende János*, *Bende Imre* sarkadi birtokosok. A csendőrség még mindig nyomoz s a mai napot a bizonyítékok beszerzésére fordítja. Holnap bekisérik a letartóztatott egyéneket az ügyészségre, ahol már nagy érdeklődéssel várják őket. A tegnapi nap folyamán a pénzhamisító banda egyik vezérének *Kovács Imrének* nevére a sarkadi postára csomag érkezett 200 korona utánvéttel. *Szabó* csendőrmester a csomagot hatóságilag lefoglaltatta és ma a bíróság előtt fogják azt felbontani. A csendőrmester bizik benne, hogy a csomag tartalma is meg fogja erősíteni az eddigi nyomozás adatait.

*** Mi van kutban?** A Knapp-féle szőlő kutjában immár 2 nap óta kutat a rendőrség egy állítólag ott levő női hulla után. Minthogy azonban a kut 40 méter mély és a víz ezen felül még 7 méter, megfelelő eszközök híján a kutatás eddig eredménnyel nem járt. A rendőrség most kénytelen volt ehhez a módhoz nyulni, hogy a vizet vedrekkel meresse ki a mély kutból; mert csak így remélhető, hogy a víz fenekén levő tetemhez hozzáférjenek. Ez a fárasztó és lassu munka talán még a holnapot is igéybe veszi és így csak holnap estére várhatn az eddigi rejtély megoldása, hogy t. i. mi van a kutba.

*** Ki nyert a villamosjeggyel?** A nagyvárad vasut üzletigazgatósága ez uton értesíti a t. közönséget, hogy a f. évi június hóra vonatkozó menetjegy sorsolást *július 5-én* a kir. közjegyző közbejöttével megtartotta, mely sorsolás alkalmával a június 3-án utazásra felhasználott 20 filléres (kedvezményes) tömbjegy 10498 számú menetjegye lett kihúva. Ennél-

Nincs többé lábfájás

a Fő-utcán szerezzé be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyuk szem és bőrre a legnagyobb előnyök. Telefon 11

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségletét okvetlen

ARANYI-nál

fogva felhivatik ezen jegy tulajdonosa, hogy a nyereményre jogosult 10498. számú 20 filléres (kedvezményes) tömbjegynek pénztárunknál leendő beszoigáltatása ellenében az 50 korona jutalmat a mai naptól kezdve a hivatalos órák alatt felveheti. A Nagyvárad Városi Vasut-Üzletigazgatósága.

* **Dadogók vagy bármely beszédhibában szenvedők** részére gyógytanfolyamot és siketnémák részére természetes kiejtésre oktató tanfolyamot tart Budapesten július és augusztus hónapokban özvegy *Roboz Józsefné*. Az oktatás néhai *Roboz József*, a kiváló gyógy-pedagógus s hazánban a dadogó oktatás meg-alapítójának kitűnő módszere szerint történik fényes eredménnyel. Vidéki tanulók teljes ellátásban is részesülhetnek s szeretetteljes otthont találnak. Értekezni lehet délután 2-4 óráig Ferenc-körút 46. szám alatt (Üllői-ut sarok.)

x **Az Európa-szállodában** minden délután 4 órától zene, melyet *Ponta Kálmán* jó szólista kitűnő zenekara szozigáltat. Ugyanott elsőrangú mozgófénykép előadás van minden este, belépődíj nélkül. A mai műsor a következő: *Házastársak válnak* (komikus). A másoló bosszuja (bohózat). *Hülye Matyi rögeszméje* (megható). *Nagy léghajóverseny* Berlinbe (sport). *Az ügyetlen pincér* (bohózat). *Feketelelkű apa* (életkép). Különös főnyeremény (bohózat). *Mefisztó varázslásai* (szines, látványos).

x **Nemzeti-kert.** *Kecskeméthy István* kert utcai »Nemzeti-szálloda« kerthelyiségében minden este belépődíj nélkül mozgófénykép előadás tartatik. A mai műsor a következő: *Tengeri ütközet* (szenzációs). A másoló bosszuja (szenzációs bohózat). Anyátlanul (dráma). *Viszsaemlékezés a kandalló mellett*. Keresd meg kenyeredet. *Nelly a szép szobaleány*.

x **Tündérváros Nagyváradon.** Mert csakugyan tündérvárosnak lehet nevezni *Paizs Béla* vendéglős kertjét, — a melyet a »*Világközepéhez*« címez és a *Bethlen utcában* van. Vannak ott gyönyörű szőlőlugasok — családok és magán társaságok részére — téli és nyári kuglizó, rossz idő esetén fényes fedett helyiség.

x **Magyar Bohémvilág.** Szerkeszti: *Szerdahelyi Sándor*. Írókról, újságírókról, színészekről, poétákról, zeneszerzőkről, festőkről, szobrászokról stb. *Bér, Honti, Pogány, Sarkadi* stb. rajzaival 8 korona helyett csak 3 korona a *Benkő antiquariumban*.

x **Megszűnt a drágaság.** Nagy a panasza városszerte, hogy nagy a drágaság, kevés a jövedelem. És mégis, hogy van az, hogy a hölgyek drága ruhákban, az urak pamakalapban, a gyermekek finom cipőkben járnak? A válasz nyitit titok — erről beszél Nagyvárad és Bihar megye apraja és nagyja. *Cziller Imre* nagyáruházában minden divatos, finom és olcsó.

A Tiszántúl naptára.

Az új negyedév kezdetén ismét kopogtatunk a közönség, a keresztény magyar családok ajtaján.

A keresztény, független Magyarország lobogója alá hívjuk Bihar megye és Nagyvárad s a várad egyházmegye közönségét. Erős keresztény közvéleményt erős keresztény sajtó nélkül képzelni sem lehet; hogy milyen erősek vagyunk, annak a sajtónak a fokmérője.

Magunkat erősítjük, ha sajtónkat támogatjuk.

A keresztény magyar állam megerősítéséért emelünk tehát szót, mikor kérjük a Tiszántúl támogatását, szóval és tettel. Inkább tettel, mint szóval; mert az újság csak akkor életképes, ha előfizetői a legbuzgóbb munkatársai, terjesztői. Baráti, ismerős körökben ezer és ezer alkalom nyílik rá.

Mindazok az előfizetők, a kik az előfize-

tési díjakat pontosan beküldik, újévkor díj-talanul megkapják a

Tiszántúl naptárát.

Új előfizetőink is, a kik július 1-től előfizetnek és hátralékban nem maradnak, megkapják a díszesen kiállított naptárt.

Lapunk előfizetési árai az újság honlókán olvashatók.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Vigyázz a nőre.

Szerda: Visszatérés Jeruzsálembe újdonság a Góth-párral.

Csütörtök: Ugyanaz.

A műsor további részét később állapítja meg az igazgatóság.

Szököt katona.

Vasárnap este majdnem a közönség játszotta el a korra nézve első magyar népszínmű címszerepét: a félig telt földszint s a lehető gyéren látogatott páholy közönsége megszökött volna a Szököt katonától, ha nem biztatja a III. felvonásbeli kabaré. Nemcsak hogy megkopott már a Szököt katona, hanem az előadás is mindenre inkább volt alkalmas, mint arra, hogy a kopottságokon át is érezte az igazi értéket. Lehetetlenség az, hogy félszázadnál alig több idő előtt rajongott légyen a közönség egy darabért, melyen vasárnap este csak gunyosan mosolyogtak. Jutott bizony ebből a mosolyból jókora rész a pongyola, ambició nélküli előadásnak is. Azért, mert egy darab naivan egyszerű, nem muszáj a naivan egyszerű mucsai nép igényeinek megfelelően adni; sőt annál több ambició kell, annál inkább igyekezni kell az aktualitás hiányát művészetel pótolni. Az »arszlán«-féle, divatja mult kifejezéseket is lehet mással helyettesíteni. Szóval lehet a régi magyar darabokat ma is jól adni, csak akarni kell. Mindössze egyik-másik ének-szám sikerült jobban s elég mozgalmas volt a vendéglői sipis-verekezés.

A kabarészámok, kivált *Szatmári Árpád* pompás, kacagtató kupléi, sokkal jobban sikerültek. *Szatmári* kivált sokat tapsolták a kabarészereplők közül *Károlyi Leonát*, *Diósi Nusit* és *Lányi Editet*.

Az előadás — nyár közepén lévén s nyári szinkörünk is lévén — a téli színházban folyt le. A mi minden esetre okosabb, mint a nyári szinkörben, legalább zsufozt karzatot hozott a vasárnap este. Hanem akkor mi a tatárnak csudálkozik ott a város végén a sok hűhóval és sok balkézzelel felépített szinkör?

—r.

Vigyázz a nőre!

Volt már nem egy francia eredetű bohózat, amelynek előadása után azt mondtuk, hogy már ennél aljasabb trágárságot csakugyan nem lehet szinpadra vinni! Sokszor csalódtunk; nem volt olyan malacság, amelyre még különb — bocsánat a kifejezésért — disznóság nem következett volna. Épp azért, bár a *Vigyázz a nőre* valamennyi eddigi effajta mutatványt felülmulja, most nem mondjuk rá, hogy annál, nagyobb trágárságot lehetetlen előadni. Nem. Ha már a Szigligeti-színházban négy felvonáson át minden szó és mozdulat olyan lehet, hogy a viziló is elpirul rá, akkor a szinpad trágárságban nincs lehetetlenség. S még nálunk állítólag kihuztak *Feydean* darabjából *Lavedamnak* van egy darabja: »Az ágy«, mely csak orfeumban került színre s ott sem a legelőkelőbb közönség előtt. Nos hát *Lavedan* orfeumi komé-

diája *Andersen*-féle tündérrege *Feydeau* darabja mellett, melyet Nagyvárad uri közönsége zsufolásig telt színházban nézett végig tegnap viharos tapsok és derűtség közepette. A *Vigyázz a nőre* a magát a szinpadon kihívóan kínáló pornografiának Nagyváradon eddig ismert legaljasabb terméke. Van benne ötlet, de az is a lehető legszennesebb mind, kivétel nélkül. Ilyesmire a Szigligeti nevet viselő házat odaadni: lealacsonyítóan a művészetnek.

Ha azonban alacsonyyságról beszélünk, ne feledkezzünk meg első sorban a közönség izléséről. Az igazgató nem magának játszat, hanem a közönségnek; azt adhatja elő, ami tetszik. Nos hát kostatáljuk, hogy a tegnapi darab aljasságait csillogó szemmel élvezte a közönség nagy része. Ilyen közönségnek nem való sem téli, sem nyári színház, hanem orfeum. Vagy még lejjebb. *Feydean* darabjában azt is kapta meg.

Az előadás jobb volt, mint az u. n. bohózat megérdemelte volna. A Góth-pár most is méltó volt arra az elismerésre, melyben Nagyvárad közönsége mindig részesíti. Az ideiek közül *Tóth Elek*, *Kassay*, *Krasznay*, *Sik*, *Szarvasy*, *Gózon*, *Hajnal*, *Hevesi Mariska* járultak hozzá a sikerhez, a melyre ezuttal nem lehet büszke sem a színház, sem pedig a t. c. lelkes közönség.

—r.

EGYESÜLETEK.

(Az Eke közgyűlése a révi barlangnál. Az Eke szombaton tartotta meg az évi közgyűlést a révi barlangnál. A közgyűlésen megjelent gróf *Zichy Ödön*, gróf *Zichy Ödön* és *Hermann Ottó* a kiváló természetadós is. A közgyűlésen gróf *Zichy Ödön* elnökölt. A közgyűlés első tárgya volt a barlang mellett épült 12 szobából álló vendéglő illetve szálloda átvétele. Az új szállodát *Zichy Ödön* gróf építtette 24000 koronáért. Az Eke az épületet most kérbe vette évi 700 koronáért. Az épület átvétele után a barlang világítására tért át a közgyűlés. *Iadiványozták*, hogy a barlangot villannyal világítsák ki. Ezt az indítványt nem fogadták el, mert a kivétel igen költséges lenne. Következett a titkárok jelentése, melyet nagy élvezettel hallgatott végig a közönség. Végül a lemondott helyi bizottság tisztikarát alakították meg. Délben ebéd volt az új szállodában. Ebéd után a barlangot tekintették meg s ezzel a közgyűlés véget ért.

IRODALOM.

☒ **A Népmvelési Egylet pályázata.** A Népmvelési Egylet a mult év végén pályázatot irt ki a következő tétel megoldására: A szocializmus tartalma, hatásai, feltételei, eszközei s az iskola feladata magyar nemzeti szempontból. — A beérkezett pályamunkák felett a napokban döntött a választmány *Vasady Lajos* kir. tanfelügyelő elnöklete alatt s az egylet által kitűzött pályadíjat *H. Fekete Péter* közs. iskolaszéki jegyző tartalmas dolgozatának ítélte oda. A *Sipos Orbán* által kitűzött díjat *Lánczi János* áll. tanító nyerte el. *H. Fekete Péter* essay-je legközelebb nyomtatásban is meg fog jelenni.

TÁVIRATOK.

Léghajón a sarkvidékre.

Berlin, július 5. Hergesell tanár a Berliner Tageblattban és a Lokalanzeiger-

ben kifejti, hogy oly sarkvidéki expedícióról, amelynek kimondott célja az északi sark elérésére volna, szó sem lehet. Ő és Zeppelin csupán tudományos vállalkozást kívánnak létrehozni az ismeretlen sarki vidékek kikutatására. A Zeppelin-féle léghajó erre igen alkalmas. A terv megvalósításának időpontja még nem ismeretes.

Az elátkozott város.

Messzina, július 5. Ma reggel a Törrenté Bocceta közelében levő romokban tűz támadt. Csapatok és matrózok eloltották a tüzet. Reggel három óraker földrengést éreztek. Délután 2 óra 25 perckor ismét erős földrengés volt földalatti moraj kíséretében, majd könnyebb lökés következett, 2 óra 45 perckor ismét rengett a föld.

SPORT.

A Sport-egylet újabb kirándulása.

A következő értesítés közlésére kéretünk fel:

A biharmegyei és nagyváradai sportegylet turista szakosztálya e hóban 2 kirándulást rendez.

Július 11-én Fekete-erdő és Polyánára.

Július 17 és 18-án Vaskóh—Kristyor—Gainára, hol folyó hó 18-án leányvásár leend.

I. július 11-ikén rendezendő kiránduláson jelentkezni dr. Bánóczy Kálmán főispáni titkár és Felinek Géza városi tb. főszámvevő kirándulást vezetőknél július 7 d. u. 5 óráig lehet.

Indulás: reggel 6 ó. 30 p. Élesd őrházhoz külön e célra kért III. oszt. vasuti kocsiokon. Innen szekereken a Fekete-erdő üveggyárhoz. Itt ebéd s gyalog a polyánai magaslat s vadászlat megtekintése.

Hazaérkezés este a 10 óra 30 perces vonattal.

Részvételi díj személyenként 6 korona, mely összegben a vasuti költségen kívül minden más befoglalatik.

II. A július 17-én tartandó s a gainai leányvásár megtekintésével összekötött kiránduláson minthogy a kellő számú lovak s ökör szekerek biztosítása hosszabb időt vesz igénybe azonnal, legkésőbb f. hó 8. d. u. 5 óráig Keszthelyi Zoltán várm. főjegyző, dr. Némethy Gyula theológiai tanár, György László árvaszéki ülnök, Felinek Géza városi főszámvevő és dr. Bánóczy Kálmán főispáni titkáránál lehet.

Indulás: július 17-én hajnali 2 óra 50 perckor induló vonattal Vaskóhira kirándulók részére kikért külön III. oszt. vasuti kocsiokon.

Vaskóhn ebéd. Ebéd után szekereken Kristyorig. Innen lovakon, avagy ökör szekereken az e célra készített s a Gainai uton eső medékházig. Itt ékezés után vacsora s hálás.

Július 18-án a gainai leányvásár megtekintése, innen való visszajövetel után kedvező időjárás esetén a Bihar kapu és Körös eredetének megnézése.

Este vacsora s hálás Vaskóhn s a reggeli 3 óra 53 perckor induló vonattal visszautazás illetve haza érkezés Nagyváradra 19-én reggel 9 óra 49 perckor.

Részvételi díj személyenként a vasuti jegy árán kívül 20 korona, mely összegben a teljes ellátás az összes fuvar (ló, szekér) költsége bent foglalatik.

Mindkét kiránduláshoz összejöveteli hely a vasuti állomás, hol a vonat indulása előtt résztvevők 30 perccel előbb megjelenni kötelesek.

A gainai kiránduláson résztvevők vastagabb ruhát (takaró, pokróc) hozzanak magukkal. Gainai kiránduláson az aradi turista egyesület is részt vesz.

Mindkét kiránduláson csak a sport egye-

sület tagjai avagy azok által ajánlottak s csak akkor vehetnek részt családtagjaikkal együtt, ha kellő időben jelentkeznek.

Tájékoztásul megjegyezni, hogy a fekete-erdei kiránduláson a vasuti jegy ára oda 1—, vissza 1—, a gainainál Vaskóhira 3 korona 50 fillér, vissza 3 korona 50 f. tesz ki és hogy ha a fekete-erdei kirándulás bármely oknál fogva meg nem tartatnék az a f. hó 9-iki, a gainai pedig a f. hó 15-iki helyi lapokban közhírré fog tétetni.

Kazner Kálmán
szakosztályvezető.

Igazságszolgáltatás.

§ Gálbory József törvényszéki elnök.

A hivatalos lap közli, hogy a gyulai kir. törvényszék elnökévé Gálbory József a nagyváradai ítélőtábla elnöki titkára neveztetett ki. Helyére dr. Szegedy Lajos nagyváradai kir. törvényszéki bíró neveztetett ki a nagyváradai kir. ítélőtáblához elnöki titkárrá.

KÖZGAZDASÁG.

= **Félnék a sáskától.** Az utóbbi időben hol itt, hol amott kisebb nagyobb mértékben megjelent a gazda legfélelmeesebb veszedelme a sáska. A sáskának egy-egy helyen tömegesen történt megjelenése kétségtelenül a hatóság felületességén mlott. Ugyanis ritka az a község, melynek határában ne akadna egy-két sáska. A köznép és hatóság egyszerű tücsöknek nézi a veszedelme s rovat, és nem pusztítja, így az természetesen zavartalanul szaporodhatik. Most a földművelésügyi és belügyminiszterek körrendeletet adtak ki minden vármegye törvényhatóságához a sáskák terjedésének megakadályozása végett. A miniszterek felhatalmazták a hatóságokat, hogy minden község elöljárósága naponként a kora reggeli órákban menjen ki a község határába és az ott található minden rovarból fogdosson össze egy-egy példányt. Az összefogott rovarokat a miniszteriumba kell felküldeni, ahol minden rovarról külön-külön fogják megállapítani, hogy veszélyes-e vagy sem.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

		reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad	ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velence	>	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
Rontó	>	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő	érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

		d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő	ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó	>	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velence	>	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad	érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

		d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad	ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velence	>	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó	>	8 16	10 16	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő	érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

		d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Félix-fürdő	ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Rontó	>	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velence	>	9 00	11 00	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad	érk.	9 10	11 10	3 30	6 10	8 00	10 47

REGÉNYCSARNOK.

HUSSON ORVOS.

REGÉNY

Írta: Charles Masset.

Fordította: Sz. I.

1

ELSŐ RÉSZ.

I.

— Lőrinc, ülj ide szépen a kandalló mellé. Látod majd bejönni az embereket, anélkül, hogy a ruhatárnoknak lábatankodnál.

A gyermek, akinek ezen intés szólt, egy kétszárnyú ajtó küszöbén állott, honnan kiváncsian kandikált ki a fényesen kivilágított lépcsőházba. Duzzogva vállat vont, és lassan leguggolt a számára kijelölt sarokba. A fiu kilenc éves lehetett, fekete szikrázó és tágasra nyílt szemű, pajzán, okos arcát sűrű barna fűrtök övezték.

A személy, ki őt a zugba utasította, nagynénje volt, Husson Sophie kisasszony, a juvignyi varrónő. Középnagyságu, derék természetű nő, tulhaladta a harminc évet, s noha még most is szép, ugylátszik, lemondott minden bivalgásról.

Szerény, fekete ruhája, hason színű könténye, gesztenyeszín haja halántékán simára fésülve és vászon fejkötő alá szoritva, komoly kifejezést adott melabus, szelid arcának. Villogó szeméit hosszú leütött szempillái majdnem mindig elfátyolozták, a mi az áhitat és lemondás árnyát vetette arcára.

Ott állott a pattogó kandalló előtt, segített egy komornának rendbeszedni a jegyeket, melyek a ruhatárban hagyandó öltöndarabok megjelölésére szolgáltak. A ház kapuján egyre robogtak a fogatok, melyek a vendégeket hozták.

Bál volt a juvigny-en-barrois-i prefectnél, még pedig jelmezbál, — nagy esemény e kis városban, hol oly ritkán van nagy mulatság.

Egész Juvigny már egy hónapja forrongott és a varrónő cliensei megkérték Husson kisasszonyt, hogy mulhatatlanul legyen a ruhatárban és titokban készített jelmezeikre ott még egy pillantást vetve, tegye meg azokon az utolsó igazítást. Sophie k. a leküzdötte féltékenységét és bátran meghozta ez áldozatot, sőt elhozta unokaöccsét is, ki szörnyen kíváncsi volt a jelmezekre s kinek ez ünnepet már két hét óta ígéri, szorgalma fejében.

A nagy lépcsőn folyvást hallatszott a seelyem rubák suhogása; a párok beléptek a ruhatárba, mely mindentéle illattól áradozott. A nők kámzsákba, prémekbe burkolva léptek be; a férfiak spanyolos bő fekete köpenyeket viseltek, minők akkoriban divatban valának. Mindenkinek sőtét felső öltönyt a komorna kezébe vette, s valamennyien mint a pillangók kerültek ki a burokból és Lőrinc káprázó szeméi előtt csillámló jelmezeik fényében jelentek meg.

Noha már 1844-ben vagyunk, a jelmezek legnagyobb részén mégis megérezni az 1830-iki romantikus izlés hatását.

A szűkké vált ruhatárban egymás mellett tolongtak a XV. századbeli hercegnők, alá Bretagnei Anna, középkori lovagok ezüsttel kivart bársony felöltőkben, vad albániaiak. Esmeraldák és csipkékkel megrakott andaluziaiak. És e tarka népség susogott, mosolygott, álmélkodott és cicomázta magát a magas tükör előtt. Férfiak, jobbra tisztviselők és vidéki birtokosok, meglehetősen feszengtek a szokatlan öltönytökben. Egyik másik nem jól érezte magát ódon bugyogóban, mely hosszú lábszára sovány körvonalait csak térdig fedte s sajnálta, hogy a fekete pantallón oltalmát nélkülöznie kellett.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKIOS GYULA.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.
A legkisebb hirdetés 40 fillér.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— — Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. — —

Tündérkert

Paizs Béla vendéglője a Világközepéhez Bethlen-utca. Egész éjjel nyitva. Frissen csapolt sör. Tiszta kelet borok. Hideg és meleg konyha. Családo részére külön szőlő lugások. Kitűnő tekepálya.

Bártfai cukrász.

Fő-ú, Gerliczy-ház. május 1-től kitűnő fagyaltot és jeges kávét készít naponta változatosan. Ugyan ott tisztán és tea vajból készült tészták és torták kaphatók darabonként 8 fillér Minden e szakba vágó megrendelést a legutányosabb fogad ok el.

Kepes Elek

orvosi kötszerész és keztyűs, Nagyvárad, Sas szálloda. (Passage.) Készíték saját műhelyemben a legkomplikáltabb sérvekre kitűnő sérvtököket továbbá haskötőket, gummi harisnyákat, egyenes tartókat, betegápolási cikkeket és minden e szakmába vágó munkáit a legutányosabb árban, jótállás mellett. — Szarvasbőr-lepedőket és vánkókat, valamint mindennemű másféle szarvasbőr-munkákat is készítek a legjobb kivitelben. Kesztyű tisztítást és mindennemű javítást is felvállalok. Nők és férfiak részére külön próba-terem.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozzuk, hogy a

Bihar Söröcsarnokunk

vezetésével megbiztuk POPOVITS SÁNDOR kit is jóindulatu támogatásban részesíteni és vendéglőnket és sörkimérőnket továbbra is szives látogatásukkal szerencsétetni kegyeskedjenek

Kiváló tisztelettel

Krausz Béla és Társa

Üzletmegnyitás.

Alulirott a Bihar vendéglő és söröcsarnok vezetésével megbizott, van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a Bihar söröcsarnok és étterem vezetését átvettem. Legfőbb igyekezetem lesz a n. é. közönséget jó kiszolgálás által kielégíteni.

Tisztán kezelt gyári kimérésben világos N.-Várad sör és Szt. László gyógymaláta sör, továbbá hamisítatlan Nagyvárad és érmelléki borok, kitűnő magyar konyha igen mérsékelt árak mellett a legjobb és legpontosabb kiszolgálás.

Kiváló tisztelettel

Popovits Sándor,
megbizott.

SZABÓ JÁNOS

uri divat szabó és egyenruha készítőnél a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak főlalmazva.

Modern szabás. Izléses munka.

Fő-utca, (Gerliczy-palota.)

Tanuló felvétetik.

Hirdetmény.

A Nagyvárad Aruraktár részvénytársaságot alapított alulirott pénzintézetek áruraktári részvényeiket 100 koronájával aladták azon kikötéssel, hogy vevő köteles minden részvényestől — kik részvényeiket eladni akarják — a részvényeket ezen árért átvenni. Midőn ezt a t. részvényesek tudomására hozzuk, felhívjuk, hogy eladni szándékolt, üres forgatmánnyal és szelvényeivel ellátott részvényeiket e célból f. é. július 1-től f. é. aug. 1-ig alulirott pénzintézetknél mutassák be.

Kelt Nagyváradon, 1909. június 26.

Biharmegyei kereskedelmi ipar- és termény hitelbank r. t.
Nagyvárad takarékpénztár r. t.

EUROPA

nagyszállóda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kertje a hegy tövében. Minden este elsőrangú mozgófénykép előadás. *Kizárólag saját szüretelésű borok.* Frissen csapolt kőbányai sör. Esténként cigány zene. Kifogástalan magyar konyha. Polgári árak.

A legmegbízhatóbb arcápolószert a szeplő és májfolt ellenes Liliom-Krém

szappan és puder.

Ára 1—1 korona. Ára 1—1 korona

Kapható:

FARKAS ISTVÁN „Arany-Sas“ gyógyszer-tárában Nagyváradon, Szent László-tér.

Értesítés.

Tisztelettel értesítjük jó ismerőseinket, barátainkat és a t. közönséget, hogy a Torna-ú. és Nagypiac-tér sarkán levő

Temesvári söröcsarnok éttermét

f. évi június hó elsején, ujjonon átala-
kitva átvettük.

Többféle hegyiborok. Dalmáciai édes vörös bor. Kitűnő frissen csapolt sör. Kifogástalan házi konyha,

A nagyérdemű közönség partfogását kéri, kiváló tisztelettel:

Lökösházy László és Lökösházy Béla
vendéglősök.

Női kiszolgálás! Reggelig nyitva!

Abonánsok felvétetnek!

Londoni kiállításon nagy arany éremmel kitüntetve.

DRAGÁN JÓZSEF

angol uri divat szabó

Nagy Sándor-ú. 1. Nagyvárad. Czillér áruház mellett.

Nagyvárad-város, Biharvármegye és a szomszédos megyék előkelő uri közönségének legelőnyösebb ruha beszerzési forrása. Szakszerű kivitel. Divatlap vagy egyéni izlés szerint. Angol, scott, Reichenbergi és bel-földi szövet különlegességek, mosó lüster és mellény ujdonságok :: :: pazar választékban. :: ::

Előnyös ruha-bérlés külföldi mintára berendezve, 2 évre szóló ruhabérlésnél az alanti ruhákat szállítom.

I. csoport negyedévi bérösszeg 80 K

2 tavaszi sacco öltöny
1 nyári divat sacco és mosó tőny
1 őszi vagy téli sacco öltöny
1 smoking vagy Ferenc József öltöny
1 felöltő vagy ulszter
1 téli kabát szövet béléssel
1 divat nadrág és 1 divat mellény

II. csoport negyedévi bérösszeg 120 K

2 tavaszi sacco öltöny
1 nyári divat és lüster öltöny
1 őszi sacco öltöny
1 téli sacco öltöny
1 frakk vagy Ferenc József öltöny selyemmel bélelve
1 Jaquet vagy smoking öltöny
1 felöltő vagy ulszter
1 téli kabát selyem vagy plüssel bélelve
1 téli és 1 nyári divat nadrág
1 divat mellény

III. csoport negyedévi bérösszeg 150 K

2 tavaszi sacco öltöny
2 nyári sacco öltöny
1 nyári lüster vagy mosó öltöny
1 őszi sacco öltöny
1 téli sacco öltöny
1 felöltő vagy ulszter
1 smoking vagy jaquet öltöny
1 frakk vagy Ferenc József öltöny
1 téli és 1 nyári divat nadrág
1 selyem és 1 divat mellény
1 városi bunda szörme gallér és béléssel

A III. csoport mindegyike selyemmel bélelve.

A Nagyvárad Hítelbank Részvénytársaság

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a Szent László-tér és Zöldfa-utca sarkán levő Deutsch K. I.-féle ház emeleti helyiségébe helyezte át.

Bejárat a Zöldfa-utcai részen.

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvételnek

Telefon 491. szám

Eredeti saját gyártmányu ESSLINGENI FAREDŐNYÖK

Acéllemez gürredőnyök, vasszerkezeti munkák, vasrácsok, tüzhelyek, sirkerítések, csavarárúk, épület vasalások stb.

kizárólag **Szántó Dezső** mű- és épület lakatosnál
Szent János-utca 25. szám ■ Versenyképes árajánlattal szívesen szolgálók.

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvételnek.

Telefon 491. szám

UJ! UJ! UJ!

SPRINGER és JANOWSKY

mindennemű díszítő és butorra való
:: paszományok készítői ::

Fővárosi ízlés! Olcsó árak!

Modern munka!

!! Költségvetések díjtalanul! !!

Nagyvárad, Teleky-utca 11. sz.

FORMENTHOL

Kéz- és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtalanít!

Ára 80 fillér.

Kapható az »ARANYSAS« gyógyszerárban
Nagyvárad, Szent László-tér.

Biró László

férfi és női divat szabó.

Párizs-utca 2. sz, Saját ház.

A nagyváradai tisztviselő fogyasztási szövetségét
szabója.

Telefon 832.

Telefon 832

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi francia rózsák a legszebb színekben, valamint präparált pálmák, disznóvénnyek és menyasszonyi koszorúk mélyen leszállított árban kaphatók **Kapucinus-utca 5. sz. alatt.** Régi virágok festését és frissítését jutányos áron eszközli: **REICH**
:: IRMA, művirágkészítő. ::

Van szerencsém értesíteni az előkelő hölgyközönséget, hogy angol és francia

női divat termemben

a legújabb angol és francia modell és speciális szabás szerint készítik

modern prinzessz-ruhákat

elismert szép angol kosztümöket, és izléses toalettket stb.

Nagy gond van fordítva arra, hogy az idej modern divattal haladva a legkényesebb igényeknek is megfeleljek. Színtalan elismerés. Elvem: divatfejlesztés, szolid árak.

B. meghívásra elsőrendű divatlapokkal teszem tiszteletemet, esetleg vidékre is.

Számos pártfogást kérve,

mély tisztelettel:

VALENTIN J. női szabó

Ezredévi Emlék-tér 18. sz. a.

«MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET»

NAGYVÁRAD.

Fekete Sas Palota, a «Magyar Bank» helyiségében.

1909. július 1-én nyílik meg a harmadik évtársulat, mely három évig tart. A belépő tag hetenkint 20 fillért fizet be egy üzlet rész után.

Az első és második évtársulatban 12.000 üzlet rész van jegyezve.

A három év eltelté után a tag a befizetett tőkét és a részes nyereségrészt készpénzben megkapja.

A szövetkezet tagjai kezes nélkül kapnak kölcsönt.

Befizetett összegük negyötöd részét bármikor kivehetik.

Biró István

cipész mester

Nagyvárad, Nagyteleky-utca 38. sz.

Készít mérték után uri és női cipőket, kifogástalan szabásuakat. És egyéves önkéntes uraknak minden fegyvernemhez cipőt, csizmát előírás szerint legjutányosabban. —

Olcsó árak!

Pontos munka!

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

DEO ADIUVANTE!

ALAPITTATOTT 1895 BEN.

Imrek Károly épület- és műbutor asztalos

Nagyvárad, Szaniszló-u. 46.

Tisztelettel értesitem igen tisztelt megrendelőimet valamint Nagyvárad és Biharvármegye igen tisztelt közönségét, hogy a szakmamba vágó mindennemű

épület- és műbutor munkákat

készítés végett elvállalok, azokat a legnagyobb gonddal és izléssel a mai kor igényeinek megfelelőleg tetszésre készítek bármely színben és mintára előnyös áráért. Nemkülönb. mindenféle butorokat átalakítok, javítok, fényezést és mattolást szakszerűen eszközölök. Továbbá zárdák, intézetek, iskolák, egyesületek, gazdaságok helyiségeinek felszereléseit, azoknak gondosan való jókarban tartását illetve javítását jutányos árért vállalom fel. Magamat, valamint cégemet a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva, minél gyakoribb megbízásaiért esedezve vagyok kiváló tisztelettel **IMREK KÁROLY.**

Lakás és műhely Szaniszló-
utca 46. szám. — Jó fiúk
tanulónak felvételnek.

Helyi és vidéki meghívásra
azonnal megjelenek.